

Placerad – ”rehabiliterad” – utsläppt

Mitt frigivningsdatum närmar mig med stormsteg. Det är tjugotre dagar kvar för att vara exakt. Fyrahundrasjuttiofyra dagar har jag spenderat denna gång bakom lås och bom till dags dato.

Det första som kommer till mig när jag ser tillbaka och tänker på hur Kriminalvården ska ha utrett lämplig placering, rehabilitering och frigivningsförberedelser och rustat mig för att återgå till samhället är ett gapskratt. Vår regering förespråkar ett så kallat ”Bättre ut” men i mitt fall har projektet totalt misslyckats.

Jag har blivit förnedrad, kränkt, hotad, falskt anklagad, diskriminerad, sexuellt ofredad. Allt detta av vårdpersonal som ska se till att den som blivit dömd till fängelse ska utgöra mindre risk efter frigivning att skada sig själv och andra, att de av rättsystemets utdömda handlingarna ej upprepas. I mitt fall stod jag anklagad av åklagaren för mordförsök på två poliser i tjänst. Detta visade sig inte vara sant och jag blev inte dömd för det påstådda brottet men lagförd för grovt våld mot tjänsteman. För detta fick jag två år.

Jag blir placerad i ett fängelse och har då nästan femhundra dagar på mig att få hjälp, bli återanpassad och utsläppt och kanske blir det just du som sitter bredvid mig på nattbussen hem. Jag har under hela min tid i fängelset bönat och bett att få hjälp att ta itu med mina problem för att öka förutsättningarna att jag klarar mig ute i friheten som samhällsanpassad medborgare. Vet ni vilken hjälp jag har fått?

Anstaltspsykiatrikern hävdade att jag säkert har adhd och erbjöd mig tabletter innehållande rent dexamfetamin. Jag

förklarade att jag har haft problem med droger och avböjde, dessutom har jag inte utretts för adhd. Kanske en utredning vore på sin plats först. Svaret blev att en sådan utredning inte utfördes på anstalten, men jag uppmanades att ta tabletten så skulle jag säkert se att jag mårde bättre. Jag berättade då att jag har haft en del traumatiska upplevelser det sista året i frihet som jag vill ha hjälp med att bearbeta, inte medicinera bort. Då bokades jag in till en psykolog. Jag blev inte kallad till psykologen en enda gång trots upprepade vädjan. Till sist upplevdes jag som tjatig och besvärlig och fick istället sitta på isoleringen för "hotfullt beteende" då jag förklarade psykiatrikern intelligensbefriad.

Under mitt straff har jag inte fått någon hjälp till rehabilitering, ingen behandling, inte heller hjälp att skaffa legitimation för att kunna återinskriva mig i Sverige då jag varit skriven i ett grannland där jag arbetat. Jag är nu ofrivilligt "utvandrad" från Sverige men svensk medborgare. Hade jag fått hjälp med att legitimeras av polisen för att kunna beställa ett id-kort så att jag åter kan skrivas i Sverige hade jag kunnat få hjälp av socialtjänsten efter frigivningen. Då hade det funnits någon form av skyddsnät och uppföljning då en frustrerad återfallsförbrytare som jag släpps ut i samhället igen.

Vad erbjuder Kriminalvården efter mina cirka femhundra dagar i fängelset? En biljett till norska gränsen där jag har min senast registrerade postadress, en personlig biljett men jag har ingen legitimation att styrka vem jag är som resenär. Jag muckar som hemlös i Norge och hemlös i Sverige.

Efter avtjänat straff får alla fängelsekunder ett åläggande att ha kontakt med Frivården för övervakning. En vecka efter frigivning ska jag träffa min övervakare i Sverige, landet jag är registrerad som utvandrad från. Kommer jag inte blir jag efterlyst och får återgå till fängelset för att avtjäna återstoden av straffet vilket i mitt fall är nio månader.

Jag har inte fått någon som helst hjälp till återanpassning trots att jag under hela min volta vädjat om detta och måste tyvärr kalla den svenska kriminalvården ett misslyckande.

Text: Raoul

Foto: IngelaS

Med anledning av Raouls text skickade SocialPolitik några frågor till Kriminalvården. Svaren har samlats in och sammanställts i ett mejl av Ulf Mossberg, pressekreterare på Kriminalvårdens huvudkontor.

Det verkar vara ett återkommande problem att personer frigges utan planering för bostad eller sysselsättning. I Raouls fall är straffet så långt att det borde funnits tid, men ingen planering utöver besök hos frivården finns. Vad kan det bero på?

Svar: Frigivningsförberedande ingår som en del av varje klients verkställighetsplanering. Kriminalvården har inte några bostäder eller arbete att erbjuda, men uppmuntrar och stödjer klienterna att ta de kontakter hen behöver för att etablera ett liv efter frigivningen. Kriminalvården beviljar till exempel ansökningar om telefontillstånd till andra berörda myndigheter under verkställighet. Klienter behöver med andra ord samarbeta med planen och själv vara aktiv i sina frigivningsförberedelser.

Problem med id-handlingar verkar likaså återkommande för personer som avtjänar straff. Utan id-handlingar är det svårt att klara sig utanför anstalten. Varför erbjuds inte hjälp med att ordna detta som en del i förberedelsen för frigivning?

Svar: Skaffande av id-handlingar kan ses som en del av frigivningsförberedande i en klients verkställighetsplan. Även här har klienter möjlighet att ansöka om normal permission att skaffa id-handlingar. Alla ärenden gällande permissioner bedöms utifrån klientens risker och behov kring syftet med permissionen. Dessa kan beviljas om det inte föreligger säkerhetsrisker och behovet av handlingen bedöms

behövas innan frigivningen.

Klienter som inte har möjlighet till normalpermission har även möjlighet att ansöka om extra permission för att skaffa identitetshandling. För att beviljas extra permission krävs också att angelägenheten inte kan ordnas på annat sätt. Mycket kontakt med myndigheter, t ex socialtjänsten och Arbetsförmedlingen, kan normalt skötas per telefon eller brev. Om en intagen har förbrukat permissionstiden och därefter ansöker om extra permission för ändamål som han eller hon hade kunnat planera in under den regelbundna permissionsgången ska detta beaktas vid prövningen av om extra permission ska beviljas.

Återigen – Kriminalvården tillgodoser möjligheter för frigivningsförberedande men samarbete från klienter i planeringen är nödvändig.

Kan inte utredning av adhd t ex göras på anstalt?

Svar: Det finns möjlighet att genomföra adhd-utredning under vistelse på anstalt.

Erbjuds medicinering utan utredning?

Svar: Kriminalvården har inget hälso- och sjukvårdsuppdrag i sin instruktion, utgångspunkten är att det är regionerna som har ansvaret för hälso- och sjukvården även för den som avtjänar ett fängelsestraff. Det är alltså en läkare och inte Kriminalvården som har förskrivningsrätt. Kriminalvården kan inte ifrågasätta om relevant utredning har gjorts innan förskrivning av medicin. I den mån regioner har svårigheter att möta våra klienter, så anlitar vi konsultläkare som besöker våra anstalter. Sjukvårdsinsatser kan inte genomföras utan klientens samtycke och det är den behandlande läkaren som bedömer vilka insatser som kan vara aktuella för en viss klient vid en viss tidpunkt. Det råder också sekretess mellan kriminalvård och hälso- och sjukvård.

Att Kriminalvården har hög belastning är den bild som

förmedlas och en logisk konsekvens av riksdag och regerings fattade beslut om straffskärpning m m. Vore det inte rimligt att ändra de riktlinjer och beslut som finns om rehabilitering och vård under avtjänande av fängelsestraff om möjligheter nu saknas att leva upp till dessa riktlinjer?

Svar: Kriminalvårdens uppgift är att utföra vad regeringen ålägger oss. Några planer eller direktiv från regeringen på att ändra riktlinjer, beslut eller inriktning på det återfallsförebyggande arbetet finns inte i dagsläget.